

อุปกรณ์

กล้องและเลนส์ (Camera and Lens)

กล้องที่ใช้เป็นกล้องสะท้อนเลนส์เดี่ยวหรือกล้อง SLR ในการถ่ายภาพเชิงสารคดีเรื่องเวียดนามครั้งนี้ใช้กล้อง 2 ตัว คือกล้อง canon EOS1-n พร้อมเลนส์ทางยาวโฟกัส 80-200 มม. และ 24-85 มม. ซึ่งเลนส์ telephoto นั้นใช้กับการถ่ายภาพในลักษณะที่เรียกว่าภาพแบบแอบถ่าย หรือภาพในรูปแบบสังเกตการณ์ (surveillance shot) เหมาะกับภาพบุคคลแบบที่ต้องการเน้นอารมณ์ และกล้องอีกตัวหนึ่งคือ Nikon FM-2 เป็นกล้องแบบ manual แท้ พร้อมกับเลนส์ทางยาวโฟกัส 17-35 มม. และเลนส์จำกัดทางยาวโฟกัสที่ 50 มม. (normal lens) นั้นเอง กล้องนี้ใช้ในการถ่ายภาพ infrared เพราะฝาหลังของตัวกล้องเป็นแบบทึบสนิทและใช้ถ่ายภาพมุมกว้างมากๆ ให้เห็นบรรยากาศและมุมมองที่แปลกๆ

แว่นกรองแสง (Filter)

ในการถ่ายภาพเชิงสารคดี ไม่ควรใช้แว่นกรองแสงพิเศษ เพราะจุดประสงค์คือการถ่ายทอดความจริง ไม่ควรทำให้อารมณ์และบรรยากาศภาพเปลี่ยนไป แว่นกรองแสงที่ใช้ก็มีเพียงแว่นกรองแสงสีเหลือง ส้ม และ แดง สำหรับการถ่ายภาพอินฟราเรดขาวดำ โดยแว่นกรองแสงสีเหลืองใช้กับสภาพแสงที่contrast จัดมากอยู่แล้วและสีแดงใช้กับสภาพแสงที่ทำให้ภาพมีcontrast ที่ต่ำกว่าเพราะแว่นกรองแสงสีแดงช่วยเพิ่ม contrast ในการถ่ายภาพอินฟราเรด ส่วนในการถ่ายสไลด์และฟิล์มสีปกติ นั้น ไม่ควรใช้แว่นกรองแสงพิเศษนอกจากแว่นกรองแสงโพลาไรซ์ ในการถ่ายภาพวิวมุมกว้างเพื่อให้สีท้องฟ้าเข้มขึ้น เห็นรายละเอียดของน้ำและท้องฟ้าเพราะช่วยลดอาการพรั่มัวอันเกิดจากหมอกแดด ทำให้ต้นไม้และอาคารต่างๆ มีสีที่อึมครึมและไม่เปลี่ยนแปลงความสามารถในการบันทึกสีหากแต่เวลาใช้ต้องตั้งค่าน้ำกลิ้งชดเชยแสง หากไม่ชดเชยค่าความกินแสงของ PL Filter ขณะถ่ายจะทำให้ภาพ under exposure แต่ในการถ่ายภาพเวียดนามครั้งนี้ข้าพเจ้าใช้เพียง แว่นกรองแสงแบบ skylight และ UV เพื่อป้องกันหน้าเลนส์ซึ่งสามารถลดสีฟ้าหรือโทนสีรึมเงาได้บ้าง ไม่ได้มีโอกาสได้ใช้โพลาไรซ์เลย สาเหตุเนื่องมาจากภาพที่ถ่ายนั้นไม่ได้มีการจัด ต้องถ่ายด้วยความรวดเร็ว

แฟลช (Flash)

ใช้แฟลชที่ synchronize กับความเร็วชัตเตอร์สูงสุดที่ 1/250 วินาที เพื่อใช้ในการลบเงาที่แข็งของวัตถุที่อยู่กลางแดดได้ด้วย แฟลชยังใช้ในการถ่ายภาพภายในอาคาร และหากต้องการเก็บรายละเอียดหรือว่า ไม่ต้องการทำให้รายละเอียดหลังวัตถุดำมืดไป ต้องใช้แฟลชประกอบกับการตั้งความเร็วให้ต่ำลงจาก 1/60

วินาทีตามปกติให้เหลือประมาณ 1/25 - 1/30 วินาที พอที่จะใช้มือถือได้ เรียกวิธีการนี้ว่า Slow synchronized ภาพที่ได้วัตถุจะชัดเจนแบบมีแฟลชปกติและฉากหลังจะไม่ดำมืดและหากจะให้ดีและต้องการรูปที่ชัดในขณะที่ความเร็วชัตเตอร์ต่ำควรใช้ขาตั้งกล้อง การใช้แฟลชยังมีประโยชน์หารถ่ายภาพในอาคารที่ใช้หลอดไฟแบบหลอดอเรสเซนส์ เพราะแฟลชจะช่วยไม่ให้ภาพติดสีเขียวเพราะหากว่าไม่ใช่แฟลช ภาพจะเขียวมากผิดความจริง

ในการใช้แฟลชมีหลายระบบ manual , automatic และ TTL หรือ ETTL ที่มีความสามารถสูงในการคำนวณค่าเฉลี่ยของแฟลชรวม เพราะการใช้ฟิล์มที่มี ISO ต่างกันจะใช้กำลังแฟลชไม่เท่ากันแม้ว่าจะเปิดรูรับแสงที่กว้างสุดเหมือนกันและตั้งค่าความเร็ว 1/60 วินาทีเท่ากันหากใช้โปรแกรม automatic ของกล้องก็ตาม

ขาตั้งกล้อง (Tripod)

ขาตั้งกล้อง มีความจำเป็นอยู่มากแม้จะทำให้ไม่คล่องตัว โดยเฉพาะกรณีของช่างเข้าการถ่ายภาพครั้งนี้ไม่ได้ใช้ขาตั้งกล้องเลย เพราะไม่สะดวกและไม่ทันใจเนื่องจากภาพที่ช่างเข้า ต้องการคือภาพแอบถ่ายคนและพฤติกรรมต้องการไม่ให้คนที่ถูกถ่ายสังเกตเห็นช่างเข้า หากแต่ตามหลักการถ่ายภาพที่ดีนั้นควรใช้ขาตั้งเพื่อความคมชัดของภาพแม้ในขณะที่ความเร็วชัตเตอร์ต่ำ ต่ำกว่า 1/30 วินาทีก็ควรใช้การถ่ายภาพกลางคืน นั้นขาตั้งกล้องมีความจำเป็นอย่างมาก ในกรณีภาพเวียตนามตอนกลางคืนแม้ช่างเข้าจะไม่นำขาตั้งกล้องไปด้วย ก็ใช้วิธีทำให้กล้องนิ่ง โดยการวางกล้องวัตถุที่เสถียร เช่น โต๊ะ เก้าอี้ หรือเสาหิน เป็นต้น

ฟิล์ม (Film)

เนื่องจากหัวข้อสารนิพนธ์ของช่างเข้า คือ Colorful ช่างเข้าจึงเลือกใช้ฟิล์มหลายชนิดเพื่อให้ได้อารมณ์ของคำว่าหลากสีกัน บางครั้งก็ใช้เทคนิคเข้าช่วยเช่นเทคนิค crossing process ทำให้ได้ภาพสีผิดเพี้ยนดูแปลกตา ฟิล์มที่ใช้ในการถ่ายภาพเวียตนามประกอบไปด้วย

- ฟิล์มสไลด์ Iso 100, 400 และเพื่อให้ได้ภาพสีสดยิ่งขึ้นในกระบวนการตั้งถ่ายและล้าง มีการ push ฟิล์มที่ 1-2 stop เช่น ใช้ฟิล์ม 100 แต่ตั้งค่า Iso ที่ 400 และล้างที่ Iso 400 นอกจากจะช่วยในเรื่องของความเร็วชัตเตอร์หากถ่ายในที่แสงน้อยแล้ว ยังจะทำให้สีสดขึ้น ฟิล์มสไลด์บางส่วนนำไปผ่านการล้างด้วยน้ำยาที่ใช้ล้างฟิล์ม negative และอัดแบบฟิล์ม negative ทำให้ได้ภาพสีเพี้ยนที่ดูแปลกตาไปอีกแบบ

- फिल्मขาวดำ ใช้ 2 แบบด้วยกันคือ Kodak Tmax 100 และ 400CN ซึ่งแบบหลังมีคุณสมบัติพิเศษคือล้างด้วยน้ำยาที่ใช้ล้างฟิล์มสีเนกาทีฟได้ ทำให้สามารถปรับแต่งสีเป็นแบบซีเปีย (sepia) หรือสีอื่นๆ ตามชอบใจ อีกทั้งประหยัดไม่ต้องอัดรูปใส่กระดาษขาวดำซึ่งมีราคาแพงกว่า อีกทั้งยังมี ISO ที่สูงกว่าอีกด้วย แต่ข้อด้อยอยู่ที่ภาพที่ได้จะมี contrast ที่ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น
- ฟิล์มอินฟราเรดขาวดำ ต้องใช้กับกล้องที่ฝาหลังทึบแสงเท่านั้น และในขั้นตอนการใส่และถอดฟิล์มที่ถ่ายหมดแล้วต้องกระทำในห้องมืดเท่านั้น การถ่ายต้องใช้ แว่นกรองแสงช่วยเพราะเป็นฟิล์มที่ถ่ายทงแสงในช่วงที่มองด้วยตาเปล่าไม่เห็นและมี contrast ที่ต่ำมาก หาก contrast ต่ำให้ใช้แว่นกรองแสงสีแดง หากแสงมี contrast สูงอยู่แล้วให้ใช้สีส้มหรือเหลืองก็ได้ แต่ในการถ่ายควรใช้รูรับแสงไม่ต่ำกว่า 8 เพราะมิฉะนั้นจะทำให้รายละเอียดภาพหายไป ข้าพเจ้าตั้ง Iso ที่ 250 ในขณะที่ตัวฟิล์มนั้นมี Iso 100 เพื่อช่วยในการดึงความเร็วชัตเตอร์ให้ไม่ต่ำเกินไปหากใช้รูรับแสงที่แคบเพื่อการเก็บรายละเอียด
- ฟิล์ม negative สี ข้าพเจ้าเลือกใช้ที่ Iso 100 200 และ 400 แต่ภาพหลังข้าพเจ้าก็พบว่าหากรูป negative เมื่อนำมา scan ลงไปในคอมพิวเตอร์นั้นจะให้สีไม่สด ต่างจากการใช้สไลด์มาก และหากต้องการทำให้ออกมาสีสดต้องสแกนที่ระดับ resolution สูงมากทำให้ file ภาพใหญ่เกินความจำเป็น

การบันทึกข้อมูล

ในการถ่ายภาพแต่ละครั้ง ต้องบันทึกรายละเอียดและข้อมูลประกอบด้วยหากเป็นการถ่ายที่เห็นรายละเอียดของสถานที่อย่างชัดเจน การถ่ายภาพเชิงสารคดีนั้น ข้อมูลประกอบเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะ ภาพเชิงสารคดีนั้นต้องถ่ายทอดความเป็นจริงหรือบอกเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์และความเป็นมาของสถานที่หรือเหตุการณ์ที่เกิดตามภาพนั้น เช่นในช่วงเวลาที่เดินทางไปเป็นช่วงเทศกาลปีใหม่ มีเหตุการณ์พิเศษเกิดขึ้นมากมาย การบรรยายเชิงสารคดีจะทำให้คนอ่านหรือคนดูเข้าใจเรื่องราวในภาพได้ดียิ่งขึ้น

นอกจากรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องราวประกอบภาพแล้ว รายละเอียดเกี่ยวกับการบันทึกภาพหรือการตั้งหน้ากล้อง เช่นใช้เลนส์ ฟิล์ม ระบบการวัดแสง สภาพแสง ฟิลเตอร์ ถ้ามีการใช้แฟลชก็ควรบันทึกด้วยว่า ใช้แฟลชระบบอะไร กำลังไฟเท่าใด